

Z Dodatkami kosztuje
w prenumeracie: Bez po-
czty: kwartalnie 4 zł.;
miesięcznie 1 zł. 40 cent.
z pocztą: kwartalnie 5 zł.;
miesięcznie 1 zł. 75 c. w. a.

GAZETA LWOWSKA.

Insercyja w półkolumnie
drukem garmont, 7 cen-
tów od wiersza. — Rekla-
macye są wolne od opłaty
pocztowej.

Cześć urzędowa.

Gmina *Tuczapy* w obwodzie kołomyjskim celem zaprowadzenia u siebie regularnej nauki szkolnej zobowiązała się na wieczne czasy: do końca sierpnia 1864 wystawić nowy budynek szkolny, utrzymywać go zawsze w dobrym stanie, posprawić porządki szkolne, czuwać nad oświeceniem szkoły, dawać na opał szkoły po 2 n. a. sągi drzewa twardego i miękkiego, nareszcie każdorazowemu nauczycielowi płacić 80 zł. w. a. rocznie, prócz tego zapewniono nauczycielowi osobny dochód 15 zł. w. a. w gotówiznie i 18 miedzi kukurudzy, jeżeli pełnić będzie służbę diaka.

Okazaną temi ofiarami gorliwość o podniesienie nauki między ludem wiejskim podaje c. k. galicyjskie Namiestnictwo z wyrazem uznania do wiadomości powszechnej.

Podług doniesienia c. k. jeneralnego konsulatu w Warszawie z 23. grudnia panuje zaraza bydła rogatego w 7 miejscach gubernii warszawskiej, w 16 gubernii radomskiej, w 20 augustowskiej, w 8 płockiej a w 102 miejscach lubelskiej gubernii. Co się niniejszem podaje do wiadomości powszechnej.

Z c. k. galic. Namiestnictwa.

Lwów, 26. grudnia 1863.

(Z urzędowej części Gazety wiedeńskiej.)

Jego c. k. Apostolska Mość raczył najwyższem postanowieniem z 22go grudnia r. z. zezwolić najtąskawiej na przeniesienie rzeczywistego publicznego profesora praw *Dr. Andrzeja Horaka* przy uniwersytecie lwowskim w stały stan spoczynku, nadając mu przy tej sposobności w uznaniu jego długoletniej, pożytecznej czynności w zawodzie naukowym tytuł cesarskiego radcy z uwolnieniem od tacy, i mianując zastawionego do dyspozycji rzeczywistego profesora preszburskiej akademii prawnej *Dra Jana Bayera* nadzwyczajnym profesorem nauki o ustawach finansowych przy uniwersytecie lwowskim.

Jego c. k. Apostolska Mość raczył nadać najtąskawiej komisarzowi obwodowemu, *Janowi hrab. Krasickiemu*, godność c. k. szambelana.

Cześć nieurzędowa.

Lwów, 7. stycznia.

Jener. Kor. austr. przynosi ważną korespondencję z *Krakowa* z 29. z. m., która donosi, że przy samym końcu zeszłego roku aresztowano tam znowu kilku agentów Mierosławskiego i tak zwanej partii „czerwonych“, przyczem dostały się w ręce władz rozmaite dokumenta, wyjaśniające dokładnie plan rewolucyjnej organizacyi w Galicyi. Całą tę uwagę godną korespondencję podamy w jutrzejszym numerze.

Na przedwczorajszem posiedzeniu izby panów toczyły się dalsze obrady nad budżetem. Z kolei przypadło sprawozdanie o budżecie ministerstwa stanu. Komisya finansowa proponowała odmazanie sumy 143.500 złr., którą przyzwoliła izba deputowanych na polepszenie płac conceptowym urzędnikom sądowym. Przeciw temu wnioskowi przemawiali: bar. *Krauss* i hrab. *Leon Thun*, zaś minister *Lasser* zabierał głos w obronie wniosku. Przy głosowaniu przyjęła izba wniosek komisyi większością głosów. Podobnie przyjęto dalszą pozycję tego budżetu: „zakłady karne“ podług wniosku komisyi, i na tem skończyło się posiedzenie.

Jeneralnym poliemajstrem *Królestwa Polskiego* mianowany został, jak powszechnie oczekiwano, dotychczasowy szef trzeciego okręgu żandarmerji jenerał-major *Trepow*, a do pomocy dodany mu został fligeladjuant Cesarza, pułkownik *Annenkow*. Jenerał *Trepow* zachowa jednak jak dotąd w świecie kawalerji, a pułkownik *Annenkow* w jeneralnym sztabie gwardji swoją rangę.

Z *Paryża* piszą do *Jen. kor.*, że słowa pokoju, które wyrzekł Cesarz przy recepcji noworocznej, nie były wcale dwuznaczne, i nie ma powodu przypuszczać, iżby szef państwa miał działać wbrew oświadczeniu swemu, wyrzeczonemu tak stanowczo w obec senatu i ciała prawodawczego. Także co do sprawy szleswik-holsztyńskiej panuje w kołach świadomych rzeczy przekonanie, że Cesarz zajmie takie tylko stanowisko, które mu pozwoli zachować głównie na względzie utrzymanie pokoju europejskiego. Podstawą polityki francuskiej w tej sprawie, która bez wątpienia wymaga jak najspieszniejszego załatwienia, jak również we wszystkich innych bieżących kwestjach, jest ciągle idea ściślejszego kongresu, przy której Francya stanowczo obstaje, i dla tego też oświadcza się odmownie przeciw proponowanej ze strony Anglii konferencyi tylko dla załatwienia kwestyi szleswik-holsztyńskiej, Francya stawia warunek, ażeby żadna sprawa nie była wykluczona z konferencyi, i stara się w tej mierze porozumieć z Anglią w drodze przyjaźnej,

co tem łatwiej nastąpić może, iż Anglia radaby jak najprędzej poddać spór duńsko-niemiecki pod sąd Europy.

Do *Monitora* donoszą z Meksyku pod dniem 27. listopada, iż prefekt tamtejszy doniósł ludności przy odgłosie dzwonów i przez plakaty na murach porozlepiane przyjęcie korony cesarskiej przez Arcyksięcia Maksymiliana. Wieczorem była reprezentacyja galowa w teatrze i miasto było oświetlone. Listy z Europy, dodaje korespondent, mówiły o bliskim przybyciu nowego Monarchy, czego w Meksyku bardzo pragniono w nadziei, iż odtąd pocznie się nowa era pomyślności i szczęścia dla kraju.

Srednie i małe państwa niemieckie nie ustają w usiłowniach, ażeby porozumieć się co do wspólnego postępowania w obec polityki głównych mocarstw niemieckich. W Lipsku dn. 31. z. m. odbyła się osobista konferencyja między Wielkim księciem Oldenburgskim i Weimarskim. Zjazd tych dwóch książąt miał być w związku z podróżą pretendenta. Wielki książę Oldenburgski bawił poprzednio w Dreźnie, a jak wiadomo, jest on w tej kwestyi poniekąd osobiście interesowany. Oprócz tego wspominają o konferencyi ministrów pomniejszych dworów saskich, którą mieli oni odbyć w Dreźnie z p. Beust dn. 31. grudnia i 1. b. m., ażeby jak dodaje *Südd. Ztg.* przywieść do skutku swoje przystąpienie do związku bawarsko-wirtembersko-saskiego.

Według depechy z *Hamburga* z d. 4. b. m. wydał król Chrystyan IX. proklamacyę do armii, w której powiada między innemi: „Nowy rok zastaje Was pod bronią dla obrony ojczyzny, dlatego też wasz król, jest przy was. Jedno zupełne dziedzictwo objąłem po moim poprzedniku — miłość ojczyzny. Naszym hasłem jest „honor ojczyzny“, jakimkolwiek sposobem przyjdzie go zabezpieczyć, czy to na drodze pokoju, czy, jeśli tego będzie potrzeba, orężem. Dla uratowania ojczyzny życie żadnego człowieka nie jest za drogie. Armia ma z poprzedniej walki doświadczonych dowódców, za którymi młode wojsko pójdzie z zapalem. Nie liczba, lecz odwaga i bezwarunkowe posłuszeństwo żołnierzy dają zwycięstwo we wszystkich wypadkach.“ Król spodziewa się ujrzeć wkrótce rozmaite korpusa wojsk. *Flensburger Ztg.* z d. 4. b. m. donosi, że wyspa Femern ma otrzymać znaczną załogę do przedsięwzięcia w razie wojny wycieczek z boku. Król udał się do Friedrichstadu a d. 3. odprawił w Flensburgu przegląd znacznej części armii.

W *Kopenhadze*, jak donosi depesza z 2. b. m.; panuje powszechne mniemanie, że w najbliższym czasie pojawi się tam flota francuska, a prawdopodobnie i angielska.

W *Nowym Yorku* izba reprezentantów uchwaliła d. 24. z. m. przyzwolić sumę 20 milionów na zadatek dla ochotników. Obiega pogłoska, że część prowincyi „Newy Leon“ w Meksyku przechyliła się na stronę Francji. Według innej pogłoski trzy statki unionistów i fregata „*Ironsides*“ wysłane dla zamknięcia portu w Charlestonie zostały odparte. Z tych statków dwa zostały nawet uszkodzone, i obawiają się, że fregata „*Ironsides*“ trzeba będzie opuścić.

Monarchia Austriacka.

Wiedeń, 5. stycznia. (*Nowiny dworu. — Wiadomości bieżące.*) Najjaśn. Pan udzielał wczoraj posłuchania wielu osobom prywatnym, i przyjmował między innymi pana Henryka *Gagern*, który doręczył swoją kredytywę jako poseł Hessen-Darmstadt. — Przedwczoraj miała audyencyę u Cesarza deputacya stowarzyszenia ku wspieraniu chorych studentów, złożona z pp.: *Ernst, Löwe* i *Schulhof*, i doręczyła Najjaśn. Panu zaproszenie na dzisiejszą akademię w teatrze *Karntnerthor*. Jego Ces. Mość dowiadywał się o stosunki stowarzyszenia, i przyrzekł, jeżeli czas dozwoli, zaszczyścić akademie swoją obecnością. — Arcyksięże Następca tronu *Rudolf* i Arcyksiężna *Gizela* odbywają codziennie w południe przejażdżkę po *Praterze*; a ponieważ Cesarzewicz lubi bardzo muzykę wojskową, następuje ta przejażdżka wtedy, gdy podczas zmieniania straży w burgu przegrywa kapela wojskowa. Cesarzewicz cieszy się tem bardzo i okazuje zwykle radość swoją oklaskami.

Z powodu Nowego roku otrzymał burmistrz miasta Pragi od marszałkowskiego urzędu nadwornego Cesarza *Ferdynanda* uwiadomienie, że Jego Mość Cesarz nie może niestety dla trwającego ciągle jeszcze bólu w nodze przyjąć burmistrza i reprezentantów gminy miejskiej z gratulacyą noworoczną, i że przekonany o szczerości ich życzeń odwzajemnia je serdecznie. Na to uwiadomienie odpowiedziała rada miejska wspomnianemu urzędowi marszałkowskiemu w ten sposób: „Rada miejska ubolewa wielce, że reprezentanci gminy miasta Pragi muszą zrzec się wysokiego zaszczytu przyjęcia u Jego Mości Cesarza w dniu Nowego roku. Mimo to idąc za głosem swem wypełnia rada miejska swój obowiązek, i składa Jego Ces. Mości imieniem gminy miejskiej pisemne najszczerze i najgorętsze życzenia rychłego powrotu do zdrowia, jako też zapewnienie niezmiennej swojej miłości i przychylności.

Podług wiadomości z W e n e c y i zwiedzał Jego Excelen. minister stanu p. *Schmerling* na dniu 2. b. m. w towarzystwie Namiestnika p. *Toggenburga* wielki szpital cywilny, c. k. konwikt i gymnasium licealne Santa Catterina, gdzie był nawet obecnym podczas egzaminu z kilku przedmiotów. W obudwu ostatnich instytucjach wyraził p. minister przełożonym zupełne uznanie swoje. Potem w ciągu dnia przyjmował Jego Excelencya w swoim pomieszkaniu liczne wizyty prywatne. Powrotu Jego Excelencyi do Wiednia oczekiwano dnia 4. b. m. wieczorem, jeżeli tylko zasy py śnieżne nie wstrzymały jego odjazdu. — Podług późniejszych wiadomości telegraficznych wyjechał Jego Excelencya p. *Schmerling* istotnie przedwczoraj wieczorem z Wenecyi, ale musiał zatrzymać się w Gorycy, dopokąd kolej do Lublany nie zostanie oczyszczona z zasp śnieżnych.

Przedwczoraj umarł w Wiedniu rzeczywisty tajny radca, pensjonowany fml. hr. *Franciszek Schulzig*, weteran z czasów niemieckiej wojny o niepodległość, powszechnie szanowany i wielbiony. Pogrzeb wojskowy odbył się wczoraj o godzinie 2 po południu.

Dr. *Hers*, jenerálny sekretarz kolei Karola Ludwika, otrzymał order żelaznej korony.

(Posiedzenie izby panów z 4. stycznia.)

Na posiedzeniu izby panów z dnia 4. stycznia zajęli miejsca na ławicy ministeryalnej Ich EE. pp. *Rechberg*, *Mecsery*, *Lusser*, *Plener*, *Hein* i baron *Mertens*.

Po odczytaniu protokołu i zakomunikowaniu nadeszłych exhibitów Jego Excel. p. minister skarbu zawiadomił izbę, iż Najjaśn. Pan udzielił raczył najwyższą sankcyę prawu względem podwyższenia podatków na okres czteromiesięczny.

Z porządku dziennego referent wydziału skarbowego baron *Pipitz* odczytał relacyę tegoż wydziału co do budżetu na rok 1864. W części ogólnej wydział wnosi przyjęcie większej części pozycy przez izbę deputowanych uchwalonych, oświadczając, iż w ośmiu tylko punktach zachodzą niejakie różnice, te zaś nie odnoszą się do cyfr budżetowych, ale raczej do kwestyí zasadniczych.

Według propozycyi wydziału budżet wydatków pomnożony został o sześć milionów; wydział zarazem proponuje, ażeby przeniesienia na budżet marynarki dozwolone były.

Prezes izby proponuje, ażeby dyskusyę ograniczyć do tych części budżetu, względem których powstała różnica zdań z izbą deputowanych, na co izba mileżeniem przyzwoliła.

Tytuł „dwór najwyższy“ i „gabinetowa kancelarya Najjaśn. Pana“ przyjęto bez żadnej rozprawy.

W rubryce „rada państwa“ wydział skarbowy proponuje podwyższyć potrzeby izby panów o 755 zł. z powodu konieczności podniesienia pensyi archiwisty z 40 na 80 zł. miesięcznie, co jednomyślnie bez rozprawy przyjęte zostało.

Co do rubryki „Rada państwa“ wydział zgadza się z cyfrą przez izbę deputowanych uchwaloną, lecz nie zgadza się wcale z wezwaniem rządu o złożenie na przyszłej kadencyi projektu do reorganizaeyi rady państwa. Wezwanie takowe ogranicza działanie rządu i nie może być uważane jeno jako wniosek wymagający zgody, trzech czynników prawodawstwa. Wniosek wydziału bez rozprawy przyjęty został.

Rubryka „rada ministrów“ nie wykazuje żadnej różnicy zdań między izbą deputowanych a izbą panów.

Co do tytułu „ministeryum spraw zewnetrznych“ wydział oświadcza się przeciwko przeniesieniu niektórych wydziałów z rubryki wydatków stałych na rubrykę wydatków niestałych, zaś co do proponowanej redukcyi posła cesarskiego w Rzymie o 23.333 zfr. wydział proponuje pozostawić cyfrę przez izbę deputowanych uchwaloną, z uwagi, iż ministeryum wystarczy w wydatkach sumą w tytule drugim zamieszczoną.

Wydział oświadcza się zaś wyraźnie przeciwko żądaniom izby deputowanych ażeby rząd: 1. wykazywał corocznie koszta utrzymania każdej z osobna legacyi; 2. ażeby rząd corocznie złożył obraz stosunków z mocarstwami zagranicznymi. Żądanie to wydział uważa jako przeciwnie ustawie konstytucyjnej.

Kardynał Rauscher w dłuższej mowie powstaje przeciwko redukcji pensyi posła cesarskiego w Rzymie. Najjaśniejszy Pan, udzielając konstytucyę, nie zniósł praw przed jej ogłoszeniem obowiązujących, z czego wynika, iż wszystkie wydatki i pensye miały moc prawa, i nie mogą być zniesione lub zmienione, jeno za zgodą trzech czynników władzy konstytucyjnej. Wydatek 20.000 zł. jest tak mały i w budżecie nie nie znaczący, iż porównać go można do ciężaru muchy na grzbiecie wołu, pozycyę zaś ambasadora, osobę monarchy reprezentującego, pociąga za sobą znaczne koszta, których uniknąć nie można. Już w przeszłym roku izba panów przy podobnej sposobności oświadczyła, iż zmniejszenie pensyi posła cesarskiego w Rzymie i zgoda zmniejszenie każdego wydatku przez Cesarza w czasach przedkonstytucyjnych nakazanego bez wspólnej zgody byłoby naruszeniem konstytucyi. Konstytucya jest owym punktem stałym, od którego ani na krok odstąpić nie wolno. Mowca wnosi przeto, ażeby izba oświadczyła, iż stoi niezachwianie przy zasadzie raz wyrzeczonej względem zmniejszenia pensyi urzędników przez jednę z izb, i tylko pod zastrzeżeniem tej zasady oświadcza, iż przyjmuje sumę przez izbę deputowanych na wydatki dyplomatyczne uchwaloną.

Po przymówieniu się hr. *Thuna* i barona *Lichtenfelsa* wniosek powyższy jednomyślnie przyjęty został. Późem posiedzenie zamknięte i do dnia jutrzejszego odroczone zostało.

Francya.

Paryż, 2. stycznia. (Różne wiadomości.) Dziennik *Courrier du Dimanche* zawieszony został na trzy miesiące rozporządzeniem ministra spraw wewnętrznych z dnia 29. grudnia. Powodem zawieszenia był artykuł rozbiegający mowę p. *Thiersa*, w którym minister upatrzył podburzenie i rozsiewanie nienawiści przeciwko rządowi.

Independance belge twierdzi, iż Francya odmówić miała udziału w konferencyach przez Anglię proponowanych, dla załatwienia sporu duńsko-niemieckiego. Cesarz Napoleon oświadczyć miał, iż spór ten tylko na kongresie powszechnym, wraz z innemi kwestyami Europę poruszającemi, rozbiegany być może.

Niemcy.

(Do sprawy duńskiej.) Według depeszy z Berlina z d. 4. b. m. rząd w skutek uchwały związku powziętej d. 2. b. m. postanowił cofnąć wniosek względem okupacyi Szleswiku; w tym względzie toczą się układy z Wiedniem.

Dresdner Journal z d. 4. b. m. donosi: brygada saska w Holsztynie wypoczywała w dzień Nowego roku w Rendsburgu. Nazajutrz 2 bataliony, 2 szwadrony, i 1 bateria konna udały się na Friedrichstadt do Hademarschen.

Obsadzenie Holsztynu zdaje się być ukończone. Nawet mały pas ziemi niemieckiej, który ciągnie się koło Rendsburga na północnym brzegu Eideru, zajęty już wojska egzekucyjne. Co do fortyfikacyi nie ma jeszcze doniesień. Zajście wyniknęło widocznie z tego powodu, że z Kopenhagi nienadestano instrukcyi dowódcy duńskiemu. Szaniec przedmostowy w Friedrichszladzie jest także raz zbrojny drugi raz rozbijany. Król duński miał już zresztą przybyć do Szleswiku.

Jego wydalenie się z Kopenhagi mogłoby łatwo wywołać w stolicy demonstracyę ze strony sfanatyzowanego stronnictwa duńskiego. Ale z powodu obecnego zachowania się Szwecyi, obwołanie Księcia Oskara Królem, nie zdaje się być prawdopodobnem.

Królestwo Polskie.

Warszawa, 2. stycznia. (Dzien. Pom. donosi: Wczoraj, jako w dzień Nowego Roku. JW. Namiestnik Królestwa raczył przyjmować w zamku o godzinie 12ej duchowieństwo i urzędników wszystkich klas, oraz konsulów zagranicznych. Przy tej sposobności JW. hrabia Berg rzekł (zwracając się do urzędników): „Witając was, panowie, przy nowym 1864 roku, serdecznie pragnę, aby przeszedł lepiej i spokojniej niż 1863. Konieczne trzeba, aby nienormalnemu, budzącemu niepokój stanowi społeczeństwa ni kraju, położony był koniec. Od was, panowie, oczekuję pomocy. Wasze ogólne usiłowania i działania, bardziej niż moje, zdolne są do położenia końca smutnym nienormalnościom i do powrócenia Polsce pokoju i spokojności. Zwracając się do was i żądam pomocy. (Mówiąc do duchowieństwa) Od was, słudzy ołtarza, zależy to jeszcze bardziej; macie bezpośredni wpływ na sumienia i umysły każdego; powinniście swym owieczkom wpajać ich obowiązki wskazane przez religię i przysięgę na wierność. Z kazalnicy więc nauczajcie obowiązków względem Boga i monarchy. (Do wszystkich) Dziękuję wam za życzenia i życzeszczenia w nadchodzącym 1864 roku.“

Następnie był u JW. Namiestnika Królestwa obiad, na który były zaproszone znakomitsze osoby duchowne i cywilne, niektóre z wojskowych, oraz konsulowie zagraniczni. Wnosząc toast za zdrowie Najjaśniejszego Pana, JW. hrabia wyrzekł: „Proponuję wam, panowie, zdrowie Najjaśniejszego Pana i przyłączenie waszych życzeń do moich, aby rok 1864 był szczęśliwszym dla Polski, ażeby wygładził w sercu Naszego Najdostojniejszego Monarchy boleść, jaką mu sprawił rok 1863. Oby kraj powrócił do stanu pokoju, spokojności i szczęścia, jakiego Cesarz pragnie dla wszystkich bez wyjątku swych narodów i poddanych.“ Potem wniósł JW. Namiestnik następujący toast: „Panowie, wypijmy za zdrowie Ich Cesarskich Wysokości Wielkiego Księcia Konstantego i Wielkiej Księżny Alexandry Józefówny. Zachowajmy na zawsze z wdzięcznością w pamięci ożywiająca Ich dla kraju przychylność.“

Ten sam dziennik podaje między innemi następujące wiadomości z prowincyi:

Wyrokami sądów wojennych połowych skazani zostali na karę śmierci przez rozstrzelanie: Franciszek Więckowski dymisjonowany porucznik za czynny udział w powstaniu i bytność w bandzie, który to wyrok wykonany został w Siedlcach; — przez powieszenie: Jan Marciukowski pruski poddany za należenie do bandy żandarmów wieszających, który to wyrok wykonany został w m. Skępem, — i Pajkowski również za należenie do bandy żandarmów wieszających, który to wyrok wykonany został we wsi Gójsku.

— Z *Ostrołęki*. W powiecie Ostrołęckim od dnia 1. (13.) do 4. (16.) grudnia r. z. dobrowolnie powróciło z band i złożyło broń kolumnie ruchomej wojskowej 31 ludzi. Wszyscy ci ludzie znajdują się obecnie na miejscach stałego swego pobytu.

— Z *Augustowa*. W pow. Augustowskim mnóstwo ludzi dobrowolnie powraca z band powstańczych, i takowych jak zwykle odsyłają do miejsc stałego zamieszkania. Nie dawno w liczbie in-

nych powrócił także pod obcym nazwiskiem powstaniec dymisyonowany podoficer szlachcic Dobrzyłowski.

— **Z Łomży.** W d. 6. (18.) grudnia r. z. jako w dniu uroczystym urodzin Jego Cesarskiej Wysokości Nstępce Tronu, gmina żydowska w Łomży częstowała wódką i bułkami garnizen miejscowy i ościenną straż wiejską; przy tej okoliczności spełniono toast za Najjaśniejszego Pana, Nstępce Tronu i generała Murawiewa. Wieczorem miasto uiluminowano, a na balu urzędowym znajdowało się do 225 osób, w liczbie których byli okoliczni właściciele ziemscy z rodzinami. Zabawa trwała do godziny 5 z rana.

(*Reformy i rozporządzenia.*) Do *Neue Pr. Ztg.* piszą z Warszawy pod dniem 28go z. m.: Pomimo wielkiej energii ku stłumieniu powstania, jaką namiestnik Królestwa hr. Berg rozwinął w ostatnich czasach, nie zaniedbał tenże pracować ile możności nad reorganizacją kraju. Rada stanu, uzupełniona po wystąpieniu wielu członków, przystąpiła do obrady nad potrzebnymi ustawami, mianowicie co do zupełnego uwłaszczenia włościan. Kto zna dotychczasowe instytucje sądowe i administracyjne w Królestwie Polskim, przynajmniej, że najnagłębszą było potrzebą po zniesieniu pańszczyzny odebrać właścicielom dóbr i wójtom od nich zawisłym administrację policyjną i sądownictwo; do tego właściciele dóbr i ich zastępcy sprzyjają rewolucji, a stan włościański z nielicznymi wyjątkami jest przychylny rządowi. Wkrótce też, jak donosi *Dzienn. Powsz.*, będą wydane nowe ustawy, które nadadzą włościanom zupełną niezawisłość od właścicieli dóbr, własną administrację, tudzież sąd wiejski z pośrodku gminy wybrany. Rząd spodziewa się, że tym sposobem utrudni właścicielom dóbr zamiary łączenia się z powstańcami, interesa chłopów przywiąże jeszcze bardziej do prawowitego rządu, a zarazem utworze drogę przyszłej reorganizacji, i reprezentacji stanowej. Z powodu ustaw wyżej wspomnianych wydano także rozporządzenie, aby właściciele dóbr czasowo mieszkający w Warszawie niezwłocznie powrócili na wieś; wielu z nich opuściło już Warszawę do 23. grudnia, innym zaś z powodu choroby lub dla ważnych przyczyn przedłużono termin wyjazdu. Drugim powodem tego rozporządzenia jest uregulowanie kontrybucji nałożonych na właścicieli dóbr w ogólności za udział w powstaniu, aby się dowiedzieć kto jeszcze jest w kraju, kto uszedł do powstańców, lub gdzie indziej. Słychać, że przeciw tym ostatnim będą użyte równie surowe środki, jak te, których generał Murawiew chwycił się w prowincjach, które administruje. W Białymstoku i całej okolicy ma być straszliwa pustka. Osoby z tamtąd przybywające zapewniają, że z 88 właścicieli dóbr powiatu Białostockiego, tylko 12 jest na miejscu, inni częścią polegli w szeregach powstańczych, częścią deportowani, lub pokarani śmiercią, inni walczą jeszcze jako powstańcy lub uciekli za granicę. — Tym którzy uszli za granicę naznaczono termin dwumiesięczny do powrotu, po którego upływie nastąpi konfiskata majątków. W Białymstoku, gdzie zwykle wiele szlachty mieszkało, domy stoją pustką, szyby pozalepiane papierem, na ulicach brak wszelkiego ruchu i życia; wszystko to robi wiele smutne wrażenie.

(*Wiadomości z placu boju.*) *Jen. kor.* podaje następujące doniesienia z Podlasia o tamtejszych stosunkach, a mianowicie o stosunkach powstania tamże. Na Podlasiu, jak w ogólności w całej gubernii Lubelskiej, nastąpiła już ostra zima (jakkolwiek nie ostrzejsza jak zwykle), a śniegi utrudniają operacje obu stron, tak, że działania wojenne zeszły do najmniejszych rozmiarów. Rosyanie od czasu do czasu budzą się z swego letargu, i urządzają pewien rodzaj oblawy na korpusa powstańców, które jednak zwykle wcześniej zawiadomione o grożącym niebezpieczeństwie, rzadko ponoszą znaczne straty. Najznaczniejsza walka tego rodzaju stoczona została dn. 9. i 10. grudnia pod Korybutowską Wola niedaleko Łęczyny. Waleczyły tam oddziały Mareckiego, Lenieckiego, Cwieka (Kozłowski) i Gozdawy przeciw 4 kolumnom moskiewskim, liczącym 21 kompanii piechoty, 500 jazdy i 8 dział. Polacy ponieśli znaczne straty; w obu dniach bitwy mieli poległych, rannych i wziętych do niewoli 130 do 140 ludzi, ale Rosyanie, jeżeli można wierzyć polskim raportom, stracili dwa razy więcej, i w końcu wszystkim korpusom polskim udało się szczęśliwie uniknąć dalszych starć z Rosyanami. Polacy ze swojej strony wykonują przeciw oddziałom rosyjskim niewiele znaczące operacje, natomiast z wielką usilnością organizują się i gotują do przyszłej walki za nadejściem sposobniejszej pory. Siły zbrojne powstańców rozdrownione dawniej, na bardzo małe oddziały zaczynają się koncentrować, a że obozowanie w lasach okazało się niemożliwym, kwatrują się ile możności po wsiach i miasteczkach, gdzie z powodu utrudnionej komunikacji są teraz bezpieczniejsze jak dawniej. Podróżni zapewniają, że jazda polska jest bardzo dobrze i stosownie uekwipowana. Każdy jeździec jest uzbrojony w karabin, szablę i rewolwer lub parę pistoletów, za odzież mają burki, kozuski, buty wysokie, wełniane skarpetki i rękawice, czapki wełniane okragłe z futrem. W Lubelskiem, gdzie głównie jazda operuje, ma jej być około 3000. Co do żołnierzy rosyjskich a mianowicie kozaków, nie są to wcale wojska wyborowe, składają się w znacznej części z rekrutów, i ludzi nie zdolnych do boju, co nastąpiło głównie od czasu, jak zaczęto gromadzić wojska rosyjskie na granicy tureckiej.

Rosya.

(*Różne wiadomości.*) Do powszechnej augsburskiej gazety piszą z Petersburga pod dniem 24. grudnia, iż postępowanie jene-

rała Berga w Królestwie Polskiem powszechnie jest chwalone. Odbiera on liczne adresy z powinszowaniem i podziękowaniem, tak jak jen. Murawiew w Wilnie. Wiadomości urzędowe z Polski są pomyślne, powstanie widocznie upada. Lękają się tylko, iż za nadejściem wiosny znów na nowo wybuchnie. Kilku literatów rosyjskich, którzy stanęli w opozycji przeciwko rządowi, surowo ukarani zostali. Czerniszewski skazany został na 14 lat ciężkiego więzienia, Szepowa posłano na wygnanie do Irkucka, Niezporenko umarł w więzieniu. W przyszłym roku założony być ma w Petersburgu bank akcyjny angielski z kapitałem 26 milionów rubli. Zima tegoroczna bardzo dotąd była łagodna: Nowa nie dawno zamarzała, śniegi wszędzie obficie spadły.

Stan zdrowia Cesarzowej Jej Mości ciągle wznieca obawy, lubo Monarchini za powrotem z Krymu ciągle wyjeżdża na spacer w powozie a nawet i operę włoską parę razy odwiedziła. Stan kupiecki stolicy przyjął Cesarzową za powrotem do Petersburga adresem powitania i złożeniem jej chleba i soli.

Chronika.

(*Pożary.*) We wsi Komborni w powiecie Brzozowskim, zgorzał dn. 24. grudnia z przyczyny dotąd niewiadomej dom włościański ze wszystkimi sprzętami. Szkoda wynosi około 145 zł. 90 c. w. a.

W Lipicy dolnej w powiecie bursztyńskim, zgorzała w nocy z 18. na 19. grudnia stajnia włościańska z 2 krowami, 2 jałowkami i 2½ kop jęczmienia. Podejrzany o podpalenie Leon P. wysłużony żołnierz przyznał się w śledztwie, że czyn ten popełnił z zemsty.

(*Do statystyki powstania.*) Od 13 października z. r. to jest od dnia, w którym zaczęliśmy w dzienniku naszym ogłaszać rozprawy ostateczne z obwinionymi o udział w powstaniu, do 31go grudnia z. r. e. k. sąd krajowy lwowski skazał 149 osób za zbrodnie tego rodzaju. Pomiędzy tymi był jeden 14 letni, dwóch 15, trzydziestu trzech od 16 do 18, trzydziestu ośmiu od 19 do 20, trzydziestu od 21 do 24, dwudziestu pięciu od 25 do 30, dwunastu przeszło 30, siedmiu przeszło 40 i jeden przeszło 50 lat liczący. — Dzieląc ich według zatrudnienia, było chłopców od rzemieślników i czeladników 95, kelnerów i służących 11 (większa część kelnerów), wyrobników 8, sług handlowych 5, praktykantów leśnictwa i gospodarstwa 4, pisarzy 2, uczniów 7 i studentów 4; nie mających oznaczonego zatrudnienia było 7, był także 1 sztuczny jeździec, 1 hortnik, 1 szynkarz, 1 organista, 1 leśniczy i 1 nauczyciel prywatny. Wszyscy są mieszkańcami miast, i nie ma pomiędzy nimi ani jednego, któryby stale mieszkał na wsi. Piąta część całej liczby stawała już dawniej przed sądem, a mianowicie 3 za przestępstwa, 27 za zbrodnie, z tych prawie wszyscy za kradzież, i to 7 po kilkakroć razy, z których jeden był karany 14 razy za kradzież, 13 razy za excesa i t. p., a 4 razy za zbiegostwo z wojska, a inny 8 razy, z tych raz na 6 lat więzienia.

Polowa (74) należy do młodzieży łatwo powodować się dającej od 16 do 20 lat; doliczywszy do tego (30) mających do 24 lat, uczyni to 104 osób, czyli dwie trzecie części całej sumy. Do stanów oświeconych należy tylko 13 (studenti, uczniowie szkół realnych i gimnazjalnych, n. uczytel prywatny i leśniczy), inni liczą się do niższych warstw społeczeństwa. Wszyscy byli Galicyanami z wyjątkiem 1 Szlązaka, i 4 Czechów i Austriaków.

Gospodarstwo, przemysł i handel.

Tarnopol, 21. grudnia. Na targach w Tarnopolu i Trembowli były w 1. połowie grudnia następujące przeciętne ceny zboża i innych artykułów: męc pszenicy 1 zł. 90 c. — 1 zł. 80 c.; żyta 1 zł. — 90 c., jęczmienia 90 c. — 70 c., owsa 82 c. — 64 c., białki 1 zł. 5 c. — 1 zł., kartofli 30 c. — 35 c., cennar siana 1 zł. 40 c. — funt mięsa wołowego 14 c. — 12 c., mas okowity 70 c. — 60 c.; sag drzewa twardego 10 zł. — —, miękkiego 8 zł. — —.

Ostatnia pocztą.

Frankfurt n. M., 5. stycznia. Nizsiejsza *Europe* zawiera następujące doniesienie: Sir Malet wręczył posłowi prezydentemu przy związku nową notę Anglii do związku niemieckiego, która z naleganiem ponawia propozycję konferencji, i o przyjęcia, lub nie przyjęcia tejże czyni zawisłym pokój lub wojnę.

Berlin, 5. stycznia. *Kreuzztg.* donosi: Lord Cowley wręczył d. 2. b. panu Drouin de Lhuys notę Earla Russella względem odprawienia osobnej konferencji ku rozwiązaniu kwestyi duńskiego-niemieckiej.

Z Wiednia donosi *Kreuzztg.*: Gabinet austriacki oświadczył w Berlinie, że usunie się od wszelkiej akcyi w kwestyi szleswickiej, jeżeli Prusy w obecnem stadium odstąpią od protokołu londyńskiego.

Berlin, 5. stycznia. Słychać, że pan Bismark porozumiał się z hr. Rechbergiem względem mającej się obrać wspólnej polityki w sprawie szleswicko-holsztyńskiej. Austria i Prusy oświadcza u związku, że na wypadek uchwalenia okupacji Szleswiku, tylko o tyle wzięłyby w niej udział, o ile im (Austrii i Prusom) poruczone będzie wykonanie tejże.

Drezno, 5. stycznia. Sprawozdanie komisji izby pierwszej względem wniosku czterdziestu co do kwestyi szleswicko-holsztyńskiej zaleca izbie drugiej wyrazić także ubolewanie nad uchwałą względem egzekucyi związkowej i uznania czynności rządu, a zamiast okupacji całego Szleswik-Holsztynu, spieszne rozstrzygnięcie

